

Sygn. akt *IV U 1073/17*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2017 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Guniewska

Protokolant: st. sekr. sądowy Magdalena Rykała-Płodzień

po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2017 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku M. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o emeryturę

na skutek odwołania M. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 04/08/2017 r. znak (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 04/08/2017r. znak: (...)w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni M. K. prawo do emerytury poczynając od dnia 11 lipca 2017r. oraz ustala brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.-

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na rzecz wnioskodawczyni M. K. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 1073/17

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 29 listopada 2017 r.

Decyzją z dnia 4.08.2017r. znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., wskazując na przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 887) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43), odmówił M. K. prawa do emerytury wskazując, iż na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodniła ona 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Zakład podał dalej, że przedłożone przez wnioskodawczynię świadectwo pracy w szczególnych warunkach nie stanowi prawidłowego środka dowodowego albowiem wydane zostało na podstawie wyroku Sądu, w postępowaniu w którym ZUS nie był stroną a zatem wyrok ten nie jest dla organu rentowego wiążący.

M. K. złożyła odwołanie od powyższej decyzji kwestionując stanowisko ZUS w niej wyrażone. Podkreślała, że bezzasadne jest stanowisko ZUS podważające prawidłowość świadectwa pracy w warunkach szczególnych wydanego jej przez pracodawcę wskutek orzeczenia Sądu.

Wnosiła o zmianę zaskarżonej decyzji przez przyznanie jej prawa do emerytury w obniżonym wieku gdyż wykonywała pracę w warunkach szczególnych przez wymagane przepisami 15 lat. Okoliczność wykonywania przez nią pracy w szczególnych warunkach oraz charakteru jej pracowniczych obowiązków, w jej przekonaniu, potwierdzić mogą świadkowie, o przesłuchanie których wnioskowała.

W odpowiedzi na odwołanie (...) Oddział w R. domagał się jego oddalenia przywołując twierdzenia tożsame co zawarte w zaskarżonej decyzji.

Poza sporem pozostaje, że na dzień 1 stycznia 1999 r. M. K. wykazała ponad 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. K. urodziła się (...)

W dniu 11.07.2017r. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniosek o emeryturę w wieku obniżonym z tytułu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych powołując się na zatrudnienie w (...) Sp. z o.o. w R.. Zakład jednak po analizie przedłożonej dokumentacji w dniu 30 lipca 2015 r. wydał zaskarżoną w sprawie decyzję, którą odmawiał wnioskodawczyni prawa do emerytury wobec nie wypełnienia warunków ubiegania się o prawo do świadczenia

(dowód: dokumentacja w aktach ZUS)

M. K. od 1.08.198r. do 31.12.2014r. była zatrudniona w (...) Sp. z o.o. w na stanowisku montera sprzętu gospodarstwa domowego.

Praca montera wyrobów gospodarstwa domowego polegała na lutowaniu. Wnioskodawczyni pracowała przy taśmie montażowej mikserów i wykonywała przez lutowanie spoiwem cynowo – ołowiowym połączenia wewnętrzne przewodów z wyłącznikiem i silnikiem. Lutowanie odbywało się przy wysokich temperaturach i w procesie tym uwalniały się opary ołowiu. Takie czynności wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Pracowała razem z H. B. i Ł. M., które wykonywały tożsame co ona czynności.

Po ustaniu zatrudnienia w 2015 r. pracodawca wydał wnioskodawczyni świadectwo pracy nie czyniąc w nim wzmianki o wykonywaniu przez w/w pracy w warunkach szczególnych. Przed Sądem Rejonowym w R., z pozwu M. K., toczyło się postępowanie o sprostowanie treści powyższego świadectwa pracy i wyrokiem z dnia 23.02. 2015 r. sygn. akt IV P 34/15, Sąd ten nakazał sprostowanie świadectwa pracy w/w przez zamieszczenie w nim adnotacji, że w okresie od 1 lutego 1981 r. do 1.01. 1999 r. M. K. wykonywała pracę w warunkach szczególnych polegającą na lutowaniu płyt, blach i przewodów ołowianych oraz metali nieżelaznych, wymienioną w wykazie A dział III poz. 83 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz załączniku nr 1 do Zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30.03.1985r. w sprawie stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz. U. MH PM nr 1-3 poz. 1)

W toku postępowania dowodowego w oparciu o zeznania świadków – współpracowników wnioskodawczyni ustalono, że zajmowała się ona lutowaniem przewodów z wyłącznikiem i silnikiem. Lutowanie odbywało się przy użyciu lutownicy z wykorzystaniem cyny z ołowiem.

Pozwany pracodawca (...) S.A. w R., w dniu 20.03. 2015r. wydał świadectwo pracy sprostowane na podstawie powołanego wyroku Sądu Rejonowego. W Załączniku nr 2 do świadectwa pracy zaświadczał, że M. K. pracę w warunkach szczególnych wykonywała w okresie od 1 sierpnia 1980 r. do 31 grudnia 2014r. – lutowanie płyt, blach i przewodów ołowianych oraz metali nieżelaznych na stanowisku lutowacza

(dowód: zeznania wnioskodawczynie M. K. , akt Sądu Rejonowego w R. o sygn. IV P 34/15, zeznania świadka H. B. i E. M. akta osobowe, dokumentacja w aktach organu rentowego)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dowody.

Nie budzą wątpliwości zeznania wnioskodawczynie M. K. odnośnie czynności wykonywanych przez nią w ramach zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. w R. złożone w niniejszej sprawie, które pozostają zbieżne z jej twierdzeniami złożonymi w postępowaniu sądowym w sprawie o sprostowanie wydanego jej przez pracodawcę świadectwa pracy toczącego się przed Sądem Rejonowym w R. pod sygn. akt IV P 34/15. Twierdzenia wnioskodawczynie korelują z zeznaniami świadków, przesłuchanych w toku tego postępowania na okoliczność rodzaju i charakteru pracy przez nią świadczonej.

Sąd dał również wiarę zebranych w sprawie dokumentom zawartym w aktach osobowych wnioskodawczynie oraz aktach organu rentowego albowiem nie rodzą zastrzeżeń co do formy i treści.

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie istotą sporu pozostawało ustalenie uprawnień M. K. do emerytury w wieku obniżonym ze względu na rodzaj wykonywanej pracy. Przy uwzględnieniu, iż urodziła się ona 24 czerwca 1960 r. zastosowanie w sprawie znajdzie zatem art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 887), w którym przewidziane zostało prawo do wcześniejszej emerytury dla zamkniętego katalogu ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy do końca 1998 r. spełnili ustawowo określone wymogi stażowe. Przepis ten przewiduje możliwość uzyskania emerytury przez kobietę, która ukończyła 55 lat tj. wiek przewidziany w art. 32 ustawy pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego lub przekazania środków z OFE na budżet państwa oraz wykazania na dzień 01.01.1999 r. 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Spór w sprawie dotyczył wyłącznie legitymowania się przez wnioskodawczynię odpowiednim stażem pracy w warunkach szczególnych, który M. K. dowodziła wydanym przez pracodawcę stosownym świadectwem pracy. Świadectwo to zostało wydane zgodnie z wyrokiem Sądu Rejonowego w R. z 23.02.2015r. kończącym postępowanie w sprawie o sprostowanie treści świadectwa wydanego wnioskodawczynie uprzednio, po zakończeniu stosunku pracy. Postępowanie dotyczyło charakteru pracy wnioskodawczynie w okresie obejmującym lata zatrudnienia na stanowisku monter sprzętu gospodarstwa domowego. Świadectwo to zakwestionował Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdzając, że nie jest ono dla organu rentowego wiążące, gdyż Zakład nie był stroną tego postępowania. Istotnie, organ rentowy nie był stroną tego postępowania a więc i wyrok wydany wówczas nie ma powagi rzeczy osądzonej pomiędzy wnioskodawczynią i ZUS. Jednakże nie może uchodzić uwadze, że art. 365 § 1 kpc przypisuje prawomocnemu orzeczeniu sądu moc wiążącą nie tylko wobec stron i sądu, który je wydał, ale także innych sądów, organów państwowych, organów administracji publicznej, a wypadkach prawem przewidzianych także innych osób, co oznacza, że żaden z wymienionych podmiotów nie może negować faktu istnienia prawomocnego orzeczenia i jego treści, niezależnie od tego czy był, czy nie był stroną postępowania (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 14 sierpnia 2013 r. III AUa 1935/12 lex nr 1362693). Organ rentowy powinien mieć powyższe na względzie.

Niemniej jednak zauważyć należy pracodawca pierwotnie nie zakwalifikował zatrudnienia M. K. jako pracy w warunkach szczególnych, powyższe zostało jednak skorygowane wobec treści dowodów przeprowadzonych w postępowaniu przed Sądem Rejonowym jak i w toku przedmiotowego postępowania.

Jak zostało przesądzone praca wnioskodawczynie na stanowisku monter sprzętu gospodarstwa domowego polegała na lutowaniu metali nieżelaznych, które odbywało się z wykorzystaniem cyny z ołowiem a dalej też obejmowało

zabezpieczenie powstałego połączenia. Takie czynności wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zeznania świadków słuchanych w toku postępowania o sprostowanie świadectwa pracy jak i w postępowaniu w sprawie niniejszej jednoznacznie wskazują, że wnioskodawczyni wykonywała pracę polegającą na lutowaniu. Twierdzenia świadków w obu postępowaniach są konsekwentne, zbieżne i analogiczne w tej kwestii, natomiast Sąd Rejonowy zakwalifikował pracę wnioskodawczyni w sposób nazbyt szeroki przyporządkowując jej nie tylko lutowanie do zakresu jej czynności.

Raz jeszcze podkreślić należy, że materiał dowodowy jasno i wymownie wskazuje, że w/w zajmowała się lutowaniem zaś pewne czynności podejmowane przez nią w ramach tych prac a to zabezpieczanie miejsca lutowania, stanowiły pewien ciąg technologiczny tego procesu i mieszczą się w pojęciu wykonywania pracy w warunkach szczególnych – lutowania metali nieżelaznych i nie ma potrzeby doszukiwania się ich kwalifikacji w ramach innym pozycji z rozporządzenia. Zatem wniosek z ustaleń poczynionych w postępowaniu dowodowym jest jednoczony, że M. K. zajmowała się lutowaniem metali nieżelaznych. Podzielając pogląd Sądu Najwyższego należy w tym miejscu stwierdzić, iż ustalenie jakie prace wnioskodawca faktycznie wykonywał, nie zaś nazwa zajmowanego stanowiska, przesądza o ewentualnym istnieniu przesłanek dla przyznania dochodzonego świadczenia (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2004 r. II UK 337/03 OSNP 2004/22/392).

Lutowanie metali nieżelaznych było jej stałym, podstawowym zajęciem, które wykonywała w pełnym wymiarze czasu pracy. Prace te ujęte są w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w dziale III pod poz. 83 – lutowanie płyt, blach oraz metali nieżelaznych.

Jak wskazano wyżej powszechnie przyjęte jest, iż dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska pracy, a jedynie rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to tym samym praca wykonywana stale czyli codziennie i w pełnym wymiarze czasu prac, czyli przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy oraz w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów prac wymienionych w wykazach stanowiących załącznik do powyższego rozporządzenia (por. wyroki Sądu Najwyższego m.in. z dnia 19.09.2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008, nr 21-22, poz. 329 oraz z dnia 22.01.2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009, nr 5-6, poz. 75). Decydujące znaczenie w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji załączników do rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. (por. wyrok SN z 10.04.2014r. , II UK 395/13 , lex 1455235).

Sąd Okręgowy pragnie tu zauważyć jeszcze, w sprawie niniejszej zachodzi specyficzna sytuacja, albowiem wnioskodawczyni wykonywała pracę w warunkach szczególnych kwalifikowaną w rozporządzeniu z 7 lutego 1983 r. z innej branży niż zakład pracy ją zatrudniającej. Pracę M. K. kwalifikować należy bowiem z działu III rozporządzenia – prace „w hutnictwie i przemyśle metalowym” natomiast zakład ją zatrudniającej to zakład pozostający w dziale chemicznym, zajmujący się przetwórstwem tworzyw sztucznych, który według powołanego wyżej rozporządzenia, przynależał do branży chemicznej – dział IV.

W orzecznictwie zarysował się pogląd, że w takiej sytuacji nie można uznać jakoby pracownik wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Takie negatywne rozstrzygnięcie wynika z normy przypisującej stanowiska pracy w szczególnych warunkach tylko do działów - branż przemysłu - wskazanych w rozporządzeniu, stąd gdy zakład pracy zatrudniającej pracownika nie może być zakwalifikowany do określonego działu, to niemożliwe jest również stwierdzenie, iżby pracownik wykonywał pracę w szczególnych warunkach przewidzianą dla tego innego działu.

Sąd Okręgowy stoi jednak na odmiennym stanowisku uznając, że takie zapatrywanie nie jest uzasadnione, różnicuje stanowiska pracy i narusza zasadę równości osób je zajmujących w zakresie uprawnień do ubezpieczenia społecznego pracowników wykonujących taką samą pracę. Podzielając stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uzasadnieniu wyroku z 26 marca 2014 r. II UK 368/13 OSNP 2015/7/99 wskazać należy, iż możliwe jest zakwalifikowanie pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach, mimo że zatrudniającej pracownika zakład nie należał do określonej

branży (działu przemysłu) według konwencji (nomenklatury) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Nie można bowiem bezwzględnie zadekretować, że pracownik zatrudniony w innej branży nigdy nie wykonywał pracy w szkodliwych warunkach, czyli w takich samych jakie miał pracownik zatrudniony w szczególnych warunkach na stanowisku określonym dla danej branży przemysłu w rozporządzeniu. Na tę sytuację zwraca się uwagę w orzecznictwie (por. wyroki Sądu Najwyższego z 3 czerwca 2008 r., I UK 381/07, LEX nr 494112, z 25 września 2008 r., II UK 1/08, LEX nr 784938, z 6 lutego 2014 r., I UK 314/13, niepublikowany). Na pytanie czy praca w szczególnych warunkach zależy wyłącznie od zatrudnienia pracownika tylko w określonej branży, czyli w dziale ściśle określonym w załączniku - wykazie A do rozporządzenia z 1983r. - odpowiedziano negatywnie także w sprawie II UK 1/08. Istotne jest, że na określonym stanowisku pracy w szczególnych warunkach, niezależnie od branży czy resortu, zachodzi ujemne jej oddziaływanie na zdolność psychofizyczną pracownika. Uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia konkretnej pracy stanowi przesłankę uznania pracy za wykonywaną w warunkach szczególnych. W sytuacji zatem, gdy stopień szkodliwości, czy uciążliwości danego rodzaju pracy nie wykazuje żadnych różnic w zależności od branży, w której jest wykonywana, brak jest podstaw do zanegowania świadczenia jej w warunkach szczególnych tylko dlatego, że w załączniku do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. została przyporządkowana do innego działu przemysłu. Jeżeli bowiem pracownik w ramach swoich obowiązków stale i w pełnym wymiarze czasu pracy narażony był na działanie tych samych czynników, na które narażeni byli pracownicy innego działu przemysłu, w ramach którego to działu takie same prace zaliczane są do pracy w szczególnych warunkach, to zachodziłoby nieuzasadnione niczym zróżnicowanie tych stanowisk pracy.

Przesądżające znaczenie, w ocenie Sądu, odgrywa tu kwestia czy dana osoba – pracownik zajmował stanowisko pracy wymienione w którymkolwiek dziale rozporządzenia z 7 lutego 1983 r., czy warunki pracy wynikały z zajmowanego stanowiska oraz czy stanowisko to było typowym, koniecznym w procesie technologicznym danego zakładu pracy. W ocenie Sądu praca wnioskodawczynie była koniecznym elementem w procesie produkcyjnym zakładu pracy. Lutowanie przewodów, które wykonywała M. K., było elementem procesu montowania sprzętu gospodarstwa domowego wytwarzanego przez zakład pracy, stanowiło element procesu produkcyjnego i było etapem koniecznym w tej produkcji, na której opierało się funkcjonowanie zakładu pracy. Bezsprzecznie zatem wnioskodawczynie w spornym okresie wykonywała pracę w warunkach szczególnych.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe w sprawie potwierdziło, że wnioskodawczynie wykonywała prace w warunkach szczególnych w spornym okresie zatrudnienia - zgodnie z treścią powołanych wcześniej przepisów.

Ustalony tak staż pracy w warunkach szczególnych przekracza wymagane 15 lat i pozwala na przesądzenie, że M. K. spełnia warunki do uzyskania prawa do emerytury w wieku obniżonym. Pozostałe bowiem przesłanki uzyskania prawa do świadczenia nie były kwestionowane w sprawie. Wnioskodawczynie w dacie wejścia w życie ustawy a to 1 stycznia 1999 r. spełniała wymóg stażu zatrudnienia w szczególnych warunkach oraz ogólnego stażu ubezpieczeniowego a wobec osiągnięcia z dniem 31 maja 2017r. wymaganego wieku, mogła występować o ustalenie prawa do emerytury.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy uwzględnił odwołanie i stosownie do art. 47714 § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję przyznając M. K. prawo do emerytury poczynając od dnia 11 lipca 2015r. tj. daty złożenia wniosku o świadczenie.

Mając na uwadze fakt, iż ustalenie wszystkich niezbędnych elementów warunkujących przyznanie wnioskodawczynie prawa do emerytury nastąpiło dopiero w postępowaniu sądowym, Sąd stosując art. 118 ust.1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS ustalił brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Orzeczenie o kosztach uzasadnia treść art. 98 kpc.